

Kvalita práce s deťmi a mládežou (správa zo štúdie)

Spracovala: Ester Tillová

Obsah

1. INFORMÁCIE O ŠTÚDII	2
1. 1. Východisková situácia	2
1. 2. Ciele štúdie	2
1. 3. Cieľové skupiny	3
1. 4. Metodológia	3
1. 5. Terminológia	4
2. NÁSTROJ	7
2. 1. Indikátory	8
3. POPIS ZISTENÍ	10
3. 1. Všeobecné charakteristiky organizácie	11
3. 2. Dobrovoľníctvo v mládežníckej organizácii	11
3. 3. Rozvoj a vzdelávanie dobrovoľníkov	12
3. 4. Program, výchova, vzdelávanie a rozvoj členov	13
3. 5. Práca s členmi	14
3. 6. Bezpečné prostredie	15
3. 7. Finančný manažment	16
3. 8. PR a komunikácia	17
4. ZÁVERY A ODPORÚČANIA	18

Štúdia bola financovaná z projektu PRIORITY-2016/1/008/D z programu PRIORITY mládežníckej politiky Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR v roku 2016.

1. INFORMÁCIE O ŠTÚDII

Zistenia prezentované v tejto správe sú výstupom štúdie Rady mládeže Slovenska (ďalej RmS), ktorá bola zameraná na zavádzanie a zlepšenie systémov kvality práce s deťmi a mládežou v mládežníckych organizáciách. Tomuto predchádzalo vytvorenie a otestovanie nástroja na posudzovanie kvality práce s deťmi a mládežou v mládežníckych organizáciách.

Štúdiu sme uskutočnili v 6 členských organizáciách RmS (eRko – Hnutie kresťanských spoločenstiev detí, LAURA – Združenie mladých, Slovenský skauting, Szlovákiai Magyar Cserkészszövetség – Zväz skautov maďarskej národnosti, YMCA na Slovensku a Združenie kresťanských spoločenstiev mládeže) od júna do decembra 2016.

1. 1. Východisková situácia

Pre vytvorenie podnetného prostredia pre zapájanie sa mladých ľudí do aktivít mládežníckych organizácií je nevyhnuté systematicky pracovať na zvyšovaní kvality vo vnútri organizácií. V rámci dotačného programu PODPORA práce s mládežou boli stanovené systémy kvality práce s deťmi a mládežou a ich vyšší štandard. Existuje teda základ pre tvorbu systémov kvality práce s deťmi a mládežou, na ktorom môže program PODPORA stavať v budúcnosti a ktorý môžu využiť ďalšie dotačné mechanizmy, dokonca aj mimo mládežníckeho sektora. Aby sme prispeli k nárastu kvality, politickej udržateľnosti a prenositeľnosti takéhoto sledovania systému kvality v organizáciách, vnímame potrebu byť pripravení na diskusiu ku systémom kvality medzi mládežníckymi organizáciami s cieľom podnietiť proces vnútorného hodnotenia organizácií a ich vlastného dosahovania systémov kvality práce s deťmi a mládežou. Je potrebné pracovať systematicky aj na vonkajšom hodnotení kvality práce s deťmi a mládežou s cieľom poskytnúť mládežníckym organizáciám spätnú väzbu a podnety na ďalší rozvoj kvality práce s deťmi a mládežou. Zároveň považujeme systémy hodnotenia kvality a výstupy z tohto projektu za príspevok pre ďalšiu diskusiu o spôsobe financovania práce s deťmi a mládežou v rámci inštitucionálnej podpory zo štátnych prostriedkov.

1. 2. Ciele štúdie

Štúdia sleduje viaceré cieľov:

- Vyvinúť spôsoby a nástroje na lepšiu implementáciu systémov kvality do práce s deťmi a mládežou v spolupráci s mládežníckymi organizáciami.
- Budovať odbornosť RmS a mládežníckych organizácií o kvalite práce s deťmi a mládežou.
- Zbierať dôkazy o systémoch kvality práce s deťmi a mládežou.
- Prispieť k diskusii o systémoch a štandardoch kvality práce s deťmi a mládežou.

1. 3. Cieľové skupiny

Cieľovou skupinou boli členské organizácie RmS a iné partnerské mládežnícke organizácie, ktoré majú vyvinuté metodické postupy na prácu s deťmi a mládežou, ich metodickí pracovníci a mládežnícki vedúci systematicky pracujúci s mládežou. Sekundárnou cieľovou skupinou bola odborná verejnosť, najmä zástupcovia verejných inštitúcií, ktorí sa podieľajú na tvorbe politiky pre mládež.

Štúdia prebehli v ústredných kanceláriách 6 členských organizácií RmS. Zapojenie organizácií bolo dobrovoľné.

1. 4. Metodológia

Predmetom štúdie bolo posudzovanie kvality práce s deťmi a mládežou v rámci mládežníckych organizácií. Štúdiu sme realizovali s využitím kvantitatívnych (nástroj) a kvalitatívnych (konzultácia v mládežníckej organizácii) prístupov.

Hodnotenie kvality práce s deťmi a mládežou organizácií pozostávalo z dvoch fáz. Prvou fázou bolo sebahodnotenie organizácie, druhou fázou bolo hodnotenie odborníkom RmS (tzv. externý audit).

Štúdia bola realizovaná vo viacerých krokoch. Prvým krokom bolo štúdium dostupných materiálov. V tomto kroku sme preštudovali správu o systémoch kvality práce s deťmi a mládežou v členských štátoch EÚ Quality Youth Work (Európska komisia, 2015), Global Support Assessment Tool towards Quality Scouting (World Organization of the Scout Movement, 2014), Sprievodca pre žiadateľov v rámci programu PODPORA mládežníckych organizácií Programov pre mládež na roky 2014 – 2020 (Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, 2015), Kvalita práce s deťmi a mládežou v oblasti voľného času a neformálneho vzdelávania (Nadácia pre deti Slovenska, 2015), Na kvalite záleží (OZ Mládež ulice, 2014), Štandardy kvality dištančných služieb pomoci (INŠTITÚT PRIJATIA, 2015), Štandardy kvality manažmentu dobrovoľníkov a dobrovoľníčok a odporúčania na prácu s mládežou v oblasti dobrovoľníctva (Centrum dobrovoľníctva a Platforma dobrovoľníckych centier a organizácií, 2014).

Ďalším krokom bol odborný seminár zástupcov mládežníckych organizácií, na ktorom sme diskutovali o oblastiach

- rozvoja členov a dobrovoľníkov,
- individuálnom rozvoji členov organizácie a pracovníkov mládežou,
- vzdelávania pracovníkov s mládežou, mládežníckych vedúcich a mladých vedúcich s cieľom rozvoja ich kompetencií,
- odovzdávania skúseností v rámci jednotlivých organizácií pri budovaní personálnych kapacít pri generáčnej obnove organizácie,
- prenositeľnosti a využiteľnosti kompetencií získaných v organizáciách do iných sfér života mladého človeka,
- systémoch kvality práce s deťmi a mládežou,
- zabezpečenia využívania metodiky a oficiálnych nástrojov vzdelávania jednotlivých organizácií v celej ich štruktúre, od najnižších organizačných zložiek.

Veľmi dôležitým aspektom tohto seminára bolo aktívne zapojenie prítomných zástupcov mládežníckych organizácií (participatívnosť).

Po zmapovaní situácie v organizáciách zapojených do projektu, sme pristúpili k vytvoreniu nástroja na posudzovanie kvality práce s deťmi a mládežou. Najprv sme špecifikovali tematické celky (oblasti) tak, aby komplexne pokryli všetky aspekty činností organizácií pracujúcich s deťmi a mládežou. Proporčne sme sa viac zamerali na rozvoj členov a dobrovoľníkov, vzdelávanie, program a prácu s členmi. Tieto oblasti pokladáme za ťažiskové pre posúdenie kvality činnosti mládežníckych organizácií. Následne sme sformulovali, vytriedili a usporiadali indikátory v rámci jednotlivých tematických celkov. Poslednou časťou tvorby nástroja na posudzovanie kvality práce s deťmi a mládežou mládežníckych organizácií, bolo vytvorenie jeho štruktúry a formy. Na základe štúdia materiálov sme sa rozhodli pre štruktúru a formu veľmi podobnú Štandardom kvality manažmentu dobrovoľníkov a dobrovoľníčok. V záujme ľahkého použitia nástroja sme zjednodušili jeho štruktúru.

Nasledujúcim krokom bolo otestovanie nástroja na posudzovanie kvality práce s deťmi a mládežou v mládežníckych organizáciách. Organizácie zapojené do štúdie obdržali nástroj, zástupcovia vedenia organizácie následne zhodnotili stav svojej organizácie (sebahodnotenie organizácie) a vyplnený nástroj poslali odborníčke RmS.

Odborníčka RmS vyhodnotila sebahodnotenie organizácií, overila poskytnuté informácie a zostavila prípravu na/podklady pre externý audit – spísanie otázok pre hlbšie overenie vybraných indikátorov a získanie dôkazov ich implementácie v konkrétnej organizácii, návrhy nových postupov a opatrení v oblastiach, na ktorých rozvoj sa organizácia chcela zamerať.

Ďalší krok predstavoval externý audit. Ten prebiehal formou návštevy v zapojených organizáciách, resp. v prípade jednej organizácie sa uskutočnil Skype rozhovorom. Prostredníctvom rozhovoru so zástupcami vedenia každej organizácie odborníčka RmS overila naplnenie vybraných indikátorov a preverila dôkazy ich implementácie. Rozhovor počas externého auditu bol zameraný aj na výzvy, ktorým čelia a zažívajú tieto organizácie. Na záver predstavila návrhy možných postupov a opatrení v oblastiach, v ktorých sa organizácia chcela rozvíjať.

V závere štúdie sme kvantifikovali mieru naplnenia jednotlivých organizácií a analyzovali výsledky.

1. 5. Terminológia

Terminológia v oblasti práce s deťmi a mládežou nie je jednotná. Rôzne organizácie pracujúce s deťmi a mládežou používajú odlišné výrazy pre označenie osôb venujúcich sa aktivitám a rozvoju členov organizácie. Preto pokladáme za dôležité objasniť v akom význame sú dané výrazy chápané.

Zákon č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou v §2 vymedzuje viacero pojmov nasledujúcim spôsobom:

- **mládežník** – osoba, ktorá dovŕšila vek najviac 30 rokov,

- **mládež** – skupina najmenej troch mládežníkov,
- **mladý vedúci** – osoba, ktorá dovŕšila vek najmenej 15 rokov a najviac 17 rokov, je bezúhonná a aktívne sa podieľa na organizovaní mládežníckych podujatí pod vedením mládežníckeho vedúceho alebo pracovníka s mládežou,
- **mládežnícky vedúci** – osoba, ktorá dovŕšila vek najmenej 18 rokov, je bezúhonná a riadi, organizuje mládežnícke podujatia a zodpovedá za ich uskutočnenie,
- **pracovník s mládežou** – osoba, ktorá
 1. pripravuje a organizuje podujatia alebo programy v oblasti práce s mládežou,
 2. má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu,¹
 3. je v pracovno-právnom vzťahu² so zamestnávateľmi uvedenými v §15 ods. 2,
 4. je bezúhonná,
- **práca s mládežou** – najmä výchovno-vzdelávacie činnosť, spoločenská činnosť informačná činnosť a poradenská činnosť pre mládež, mladých vedúcich, mládežníckych vedúcich a pracovníkov s mládežou,
- **neformálne vzdelávanie v oblasti práce s mládežou** – ďalšie vzdelávanie mládeže, mladých vedúcich, mládežníckych vedúcich a pracovníkov s mládežou organizované vzdelávacími zariadeniami s cieľom získania nových vedomostí, praktických skúseností a zručností potrebných pre prácu s mládežou, ktoré umožňuje jeho účastníkom doplniť, rozšíriť a prehĺbiť si získané vzdelanie,
- **mobilita mládeže** – najmä výchovno-vzdelávacia činnosť, spoločenská činnosť, informačná činnosť a poradenská činnosť, ktoré sa organizujú v zahraničí alebo v Slovenskej republike so zahraničnou účasťou s cieľom získania vedomostí a odborných zručností, zlepšenia jazykových znalostí a poznávania dejín a kultúry Slovenskej republiky a iných štátov,
- **spoluúčasť mládeže** – aktívne zapojenie mládeže v procese plánovania, rozhodovania a uskutočnenia podujatí a projektov v oblasti spoločenského a hospodárskeho života,
- **špecializovaná činnosť v oblasti práce s mládežou** – činnosť, ktorú vykonávajú v oblasti práce s mládežou mladý vedúci, mládežnícky vedúci, mládežnícky dobrovoľník, pracovník s mládežou a iný odborník.

¹ §8 Občianskeho zákonníka

² Napríklad Zákonník práce, zákon č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov

Organizácie pracujúce s deťmi a mládežou pre označenie mladého vedúceho a mládežníckeho vedúceho (tak, ako ich vymedzuje zákon) používajú rôzne pomenovania, napr. **animátor, dobrovoľník, radca, vedúci, vodca**.

V nástroji na posudzovanie kvality práce s deťmi a mládežou v mládežníckych organizáciách používame nasledujúce výrazy v uvádzanom význame:

- **člen** – osoba, ktorá nezastáva žiadnu funkciu v organizácii (zodpovedá mládežníkovi),
- **dobrovoľník** – osoba, ktorá zastáva nejakú funkciu v organizácii a za výkon činností v organizácii nedostáva finančnú ani hmotnú odmenu (zodpovedá mladému vedúcemu a mládežníckemu vedúcemu),
- **pracovník s deťmi a mládežou** – osoba, ktorá zastáva nejakú funkciu v mládežníckej organizácii a za výkon činností v organizácii dostáva finančnú alebo hmotnú odmenu (zodpovedá pracovníkovi s mládežou).

2. NÁSTROJ

Nástroj na posudzovanie kvality práce s deťmi a mládežou v mládežníckych organizáciách je tvorený 8 tematickými celkami:

1. Všeobecné charakteristiky organizácie
2. Dobrovoľníctvo v mládežníckej organizácii
3. Rozvoj a vzdelávanie dobrovoľníkov
4. Program, výchova, vzdelávanie a rozvoj členov
5. Práca s členmi
6. Bezpečné prostredie (pre členov)
7. Finančný manažment
8. PR a komunikácia

Oblasti Všeobecné charakteristiky organizácie, Finančný manažment a PR a komunikácia sú oblasťami skôr administratívneho charakteru. Zvyšných päť tematických celkov je zameraných na rozvoj, vzdelávanie a prácu s deťmi, mladými ľuďmi, dobrovoľníkov a pracovníkov s deťmi a mládežou a prostredie, v ktorom tieto aktivity prebiehajú. Väčší dôraz v nástroji kladieme na tieto oblasti, pretože ich pokladáme za tie podstatné, ktorých úroveň má byť smerodajná pre posudzovanie kvality organizácie v oblasti práce s deťmi a mládežou. Súčasťou toho je aj rozvoj a vzdelávanie dobrovoľníkov a pracovníkov venujúcich sa práci s deťmi a mladými ľuďmi a podmienky, v ktorých pracujú. Bez kvalitne vyškolených dobrovoľníkov a pracovníkov, organizácia nedokáže poskytovať kvalitné vzdelávanie a program svojim členom.

V nasledujúcej časti sa pokúsime priblížiť obsahové zameranie jednotlivých tematických celkov nástroja.

Táto oblasť obsahuje indikátory, ktoré popisujú systémové, resp. rámcové nastavenie organizácie.

Indikátory tematického celku **Dobrovoľníctvo v mládežníckej organizácii** sú zamerané na schopnosť organizácie popísať očakávania organizácie od dobrovoľníkov a pracovníkov s deťmi a mládežou, ich náplň práce, pracovné podmienky.

V oblasti **Rozvoj a vzdelávanie dobrovoľníkov** sme sa zamerali na to ako organizácia zabezpečuje prípravu svojich dobrovoľníkov a pracovníkov pre prácu s deťmi a mládežou.

Časť **Program, výchova, vzdelávanie a rozvoj členov** obsahuje indikátory popisujúce formálne požiadavky programov a aktivít organizácií.

Oblasť **Práca s členmi** pozostáva z indikátorov popisujúcich prostredie a podmienky v akých prebiehajú programy a aktivity mládežníckych organizácií.

Tematický celok **Bezpečné prostredie (pre členov)** obsahuje indikátory týkajúce poskytnutia bezpečného priestoru pre zdravý fyzický, psychický a emocionálny vývin detí a mladých ľudí v organizácii.

Časť **Finančný manažment** je zameraná na to, akým spôsobom organizácie nakladajú s finančnými prostriedkami, do akej miery, príp. voči komu sú transparentné a či zabezpečujú relevantné vzdelávanie v oblasti financií a hospodárenia.

Oblasť **PR a komunikácia** sa zameriava na spôsoby a primeranosť komunikácie a propagácie aktivít organizácie s rôznymi cieľovými skupinami, aké komunikačné kanály využíva na komunikáciu a či zabezpečuje relevantné vzdelávanie v tejto oblasti.

V závere nástroja sa nachádza priestor pre organizácie, kam môžu napísať, na ktoré oblasti sa chcú zamerať vo svojom rozvoji.

2. 1. Indikátory

Každý tematický celok obsahuje indikátory. Indikátory sú rozdelené do troch úrovní – základnej, strednej a vyššej. Pre naplnenie **základnej úrovne** zástupcovia vedenia organizácie vedú ústne popísať (pomenovať) indikátory. Organizácia nemusí mať písomne podchytené dané požiadavky. **Stredná úroveň** predpokladá písomné zachytenie informácií. Pre naplnenie **vyššej úrovne** organizácia potrebuje mať vytvorený systém, zavedené nadštandardné opatrenia alebo opatrenia nadväzujúce na opatrenia nižších úrovní nástroja (stupňovitost indikátorov). Pod systémom myslíme zámerný, plánovitý, usporiadaný súbor vzájomne prepojených, na seba nadväzujúcich, opatrení.

Pre ilustráciu uvádzame ukážku na seba nadväzujúcich indikátorov na všetkých troch úrovniach:

úroveň	indikátor
základná úroveň	Organizácia spolupracuje s rodičmi detí a mladých ľudí, ktorí sú jej členmi, resp. využívajú jej služby a zapája ich do činnosti organizácie.
stredná úroveň	Organizácia, resp. je nižšie organizačné zložky, spolupracuje s miestnou a/alebo regionálnou samosprávou, ďalšími inštitúciami alebo organizáciami pôsobiacimi v miestnej a/alebo regionálnej komunite.
vyššia úroveň	Organizácia spolupracuje s inými organizáciami na národnej a/alebo medzinárodnej úrovni.

Počet indikátorov v jednotlivých tematických celkoch a úrovniach je rôzny. Usilovali sme o kvalitatívno-kvantitatívne vyvážené skupiny. Na jednej strane sme sa snažili nástroj zostaviť tak, aby ho mládežnícke organizácie vedeli ľahko používať,

aby bol užívateľsky prístupný (user-friendly). Zároveň sme indikátory formulovali tak, aby komplexne pokrývali rôzne aspekty práce s deťmi a mládežou v mládežníckych organizáciách. Napriek našej snahe vytvoriť vyvážené skupiny, počet indikátorov v nich sa líši. Súčasne to, podľa nášho názoru, nemá vplyv na kvalitu informácií, ktoré nástroj poskytuje. Každá oblasť je samostatná a mnohé z nich nie sú priamo prepojené s ostatnými oblasťami.

Najväčšia disproporcija zastúpenia indikátorov medzi jednotlivými úrovňami v rámci oblastí, je v tematických celkoch **Bezpečné prostredie** a **Finančný manažment**.

Väčšina indikátorov oblasti **Bezpečné prostredie** je zaradená do základnej úrovne. Dôvodom toho je, že za mimoriadne dôležité pokladáme, aby deti a mladí ľudia trávili čas v bezpečnom a zdravom prostredí. Indikátory strednej a vyššej úrovne predstavujú nadstavbu a vyššiu mieru systematizácie.

Tematický celok **Finančný manažment** obsahuje najviac indikátorov. Počet indikátorov odzrkadľuje zložitosť praxe v tejto oblasti. Správa financií je upravená legislatívne a ďalšími pravidlami, resp. nariadeniami, s ktorými súvisí administratíva a je potrebné kvalifikované zabezpečenie finančného manažmentu. Finančné zdroje sú nevyhnutné pre riadny chod mládežníckych organizácií, tiež sa od nich odvíja schopnosť organizácií poskytovať kvalitné vzdelávanie a rozvoj dobrovoľníkov a pracovníkov s deťmi a mládežou ako aj kvalitné aktivity pre deti a mládež, členov organizácie.

	základná úroveň	stredná úroveň	vyššia úroveň
Všeobecné charakteristiky organizácie	4	3	3
Dobrovoľníctvo v mládežníckej organizácii	3	2	2
Rozvoj a vzdelávanie dobrovoľníkov	2	3	3
Program, výchova, vzdelávanie a rozvoj členov	3	3	3
Práca s členmi	4	2	2
Bezpečné prostredie	6	1	1
Finančný manažment	4	6	2
PR a komunikácia	4	3	3

3. POPIS ZISTENÍ

Vo všeobecnosti môžeme povedať, že mládežnícke organizácie zapojené do štúdie kvality práce neustále rozvíjajú svoje služby pre členov, dobrovoľníkov, pracovníkov s deťmi a mládežou ako aj úroveň týchto služieb. Organizácie tiež zapájajú rodičov svojich členov, aj keď rodičia nie sú primárnou cieľovou skupinou týchto organizácií. Zapojením (aspoň čiastočným) rodičov do aktivít organizácií, organizácie ešte väčšmi posilňujú prostredie komunitného charakteru.

Dôležité je poznamenať, že nenaplnenie všetkých indikátorov alebo nenaplnenie vyššej úrovne neznamena, že mládežnícka organizácia so svojimi členmi nepracuje kvalitne. To je zapríčinené tým, že každá organizácia je jedinečná. Z dôvodu rôznorodosti organizácií tiež nie je možné porovnať jednotlivé organizácie medzi sebou. Každá organizácia má inú hierarchiu, mieru formálnosti aj organizačnú kultúru. Preto postupy, metódy a procesy dobre fungujúce v jednej organizácii nemusia mať rovnaký účinok v inej organizácii.

Organizácie zapojené do posudzovania kvality práce s deťmi a mládežou rozvíjajú a pracujú na oblastiach, v ktorých pociťujú zmenu potrieb alebo deficit. Niektoré organizácie vďaka tomuto nástroju našli nové oblasti pre rozvoj.

Pri prevode hodnotenia organizácií do čísel, sme postupovali nasledovne:

1. úplné naplnenie indikátora (odpoveď áno) = 1 bod,
2. čiastočné naplnenie indikátora (odpoveď čiastočne) = 0,5 bodu,
3. nenaplnenie indikátora (odpoveď nie) = 0 bodov,
4. nenaplnenie indikátora (odpoveď irelevantné) = indikátor nebol započítaný do celkového počtu indikátorov.

Naplnenie indikátorov vo všetkých organizáciách (rozpätie v %)

tematický celok	rozsah výsledkov
Všeobecné charakteristiky organizácie	84,7 – 100 %
Dobrovoľníctvo v mládežníckej organizácii	66,6 – 100 %
Rozvoj a vzdelávanie dobrovoľníkov	75 – 91,6 %
Program, výchova, vzdelávanie a rozvoj členov	49,97 – 100 %
Práca s členmi	91,6 – 100 %
Bezpečné prostredie	33,3 – 66,6 %
Finančný manažment	50 – 100 %
PR a komunikácia	69,4 – 100 %

3. 1. Všeobecné charakteristiky organizácie

Štyri organizácie spĺňajú všetky indikátory tematického celku **Všeobecné charakteristiky organizácie**. V jednej organizácii sme zaznamenali čiastočné naplnenie indikátorov:

- „Organizácia spolupracuje s rodičmi detí a mladých ľudí, ktorí sú jej členmi, resp. využívajú jej služby a zapája ich do činnosti organizácie.“
- „Organizácia má zadanú organizačnú štruktúru s popisom zodpovedností a právomocí.“
- „Organizácia má systém alebo plán budovania kapacít (predovšetkým členov, dobrovoľníkov).“

Ďalšia organizácia nenaplnila indikátor:

- „Organizácia má systém alebo plán budovania kapacít (predovšetkým členov, dobrovoľníkov).“

Táto organizácia disponuje vzdelávacími materiálmi, avšak tieto nateraz nie sú systematizované. Na systematizácii organizácia pracuje.

dosiahnuté hodnotenie	počet organizácií
100 %	4
88,87 %	1
84,7 %	1

3. 2. Dobrovoľníctvo v mládežníckej organizácii

V oblasti **Dobrovoľníctvo v mládežníckej organizácii** jedna organizácia napĺňa všetky indikátory. Jedna organizácia čiastočne napĺňa a dve organizácie nenapĺňajú indikátor:

- „Organizácia má zadané požiadavky a podmienky pre dobrovoľníkov a pracovníkov s deťmi a mládežou (napr. potrebné vlastnosti, schopnosti, zručnosti záujemcov).“

Jedna organizácia čiastočne napĺňa a štyri zo zapojených organizácií nenapĺňajú indikátor vyššej úrovne:

- „Organizácia má zavedený systém evidencie odpracovaných dobrovoľníckych hodín.“

Tieto mládežnícke organizácie majú iné spôsoby zaznamenávania času, ktorý dobrovoľníci strávili aktivitami mládežníckej organizácie.

dosiahnuté hodnotenie	počet organizácií
100 %	1
83,3 %	3
66,6 %	2

3. 3. Rozvoj a vzdelávanie dobrovoľníkov

V tematickom celku **Rozvoj a vzdelávanie dobrovoľníkov** dve organizácie čiastočne naplnili indikátor vyššej úrovne:

- „Organizácia má akreditované vzdelávacie kurzy pre zamestnancov a členov, v rámci ktorého pripravuje a realizuje vzdelávanie, školenia a tréningy súvisiace s výkonom ich činnosti.“

Jedna zapojená organizácia nenaplnila indikátor vyššej úrovne:

- „Organizácia ponúka možnosti ďalšieho vzdelávania dobrovoľníkov a pracovníkov s deťmi a mládežou súvisiacich s výkonom ich činnosti a ich osobným rozvojom a kompetenciami.“

Najväčší problém mali organizácie vyhovieť indikátoru základnej úrovne tohto tematického celku. Tri organizácie tento indikátor naplnili čiastočne a tri ho nenaplnili:

- „Všetci pracovníci s deťmi a mládežou sú pripravení na prácu s deťmi a mládežou, sú informovaní o svojej úlohe v organizácii. Súčasťou prípravy dobrovoľníkov a pracovníkov je 33-hodinový kurz prvej pomoci aj ochrana zdravia a bezpečnosť pri výkone ich činnosti.“

To bolo spôsobené neprimerane prísny nastavením tohto indikátora. Mládežnícke organizácie sú povinné zabezpečiť zdravotníka na táboroch. Zdravotníkom však nemusia byť pracovníci s deťmi a mládežou, ani dobrovoľníci organizácie. Preto tento indikátor bude upravený v zmysle § 25 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov pre jeho ďalšie používanie nástroja v praxi:

- „Organizácia zabezpečuje zdravotnú starostlivosť odborne jednou alebo viacerými spôsobilými osobami v prípade podujatí trvajúcich viac ako štyri dni.“

dosiahnuté hodnotenie	počet organizácií
91,6 %	2
88,86 %	1
83,3 %	1
77,76 %	1
75 %	1

3. 4. Program, výchova, vzdelávanie a rozvoj členov

Časť Program, výchova, vzdelávanie a rozvoj členov obsahuje indikátory popisujúce formálne požiadavky programov a aktivít organizácií. V tejto oblasti sme zaznamenali pomerne veľkú diverzifikáciu naplnenia indikátorov. V prípade jednej organizácie sledujeme naplnenie indikátorov na úrovni 49,97 %. Táto organizácia disponuje vzdelávacími materiálmi, zatiaľ nie sú systematizované. Organizácia pracuje na systematizácii a ďalšom rozvoji svojich vzdelávacích materiálov.

Tri organizácie sa vyjadrili, že čiastočne spĺňajú indikátor základnej úrovne:

- *„Každý dobrovoľník a pracovník s deťmi a mládežou má potrebné vedomosti, zručnosti a skúsenosti na zabezpečenie úspešného a bezpečného zrealizovania programu.“*

Opäť je to spôsobené príliš prísnyim nastavením indikátora. Mnohí dobrovoľníci mládežníckych organizácií sa aktívne zapájajú do činnosti organizácie už počas prípravy na výkon dobrovoľníckej činnosti súvisiacej s prácou s deťmi a mládežou. Preto navrhujeme nasledovne upraviť znenie tohto indikátora:

- *„Väčšina dobrovoľníkov a pracovníkov s deťmi a mládežou má potrebné vedomosti, zručnosti a skúsenosti na zabezpečenie úspešného a bezpečného zrealizovania programu.“*

Jedna organizácia nenaplnila indikátory strednej úrovne:

- *„Programy organizácie sú definované zámerom a cieľmi, obsahom, metódami, časovými jednotkami, systémom vyhodnocovania, možnosťami modifikácie a plánovanými výstupmi.“*
- *„Program a aktivity organizácie sú cielené, plánované a vyhodnocované v súlade s jej poslaním, hodnotami a cieľmi činnosti.“*

Tri zapojené organizácie nenaplnili indikátor strednej úrovne:

- *„Organizácia má systém priebežného zisťovania potrieb detí a mladých ľudí.“*

Jedna organizácia čiastočne naplnila a dve nenaplnili indikátor strednej úrovne:

- *„Organizácia umožňuje sledovanie vlastného napredovania detí a mladých ľudí.“*

Tri organizácie, ktoré sa zúčastnili štúdie nenaplnili indikátor vyššej úrovne:

- *„Organizácia poskytuje deťom a mladým ľuďom priebežnú spätnú väzbu zameranú na rast a napredovanie, nie na zhodnotenie aktuálneho stavu.“*

dosiahnuté hodnotenie	počet organizácií
100 %	1
94,4 %	1
88,86 %	1
87,5 %	1
72,2 %	1
49,97 %	1

3. 5. Práca s členmi

Oblasť Práca s členmi pozostáva z indikátorov popisujúcich prostredie a podmienky v akých prebiehajú programy a aktivity mládežníckych organizácií. V tomto tematickom celku organizácie dosiahli najvyššie percentuálne výsledky. Jedna organizácia čiastočne naplnila indikátor strednej úrovne:

- *„Organizácia zisťuje, vyhodnocuje a implementuje spätnú väzbu účastníkov aktivít.“*

Jedna organizácia nenaplnila indikátor vyššej úrovne:

- *„Práca s deťmi a mládežou je inkluzívna, organizácia sa snaží vytvárať/vytvára vhodné podmienky pre participáciu detí a mladých ľudí bez rozdielu ich odlišností (napr. fyzická, mentálna, kultúrna, náboženská, so špeciálnymi potrebami).“*

Charakter činnosti tejto organizácie ako aj personálne kapacity do značnej miery ovplyvňuje mieru inklúzie. Organizácia je inkluzívna v oblasti kultúrnej a náboženskej rôznorodosti.

Pri vyhodnocovaní dotazníkov sme zistili, že posúdenie naplnenia tohto indikátora výrazne ovplyvňuje miera sebakritiky organizácie. Tým pripúšťa nejednoznačné hodnotenie. Považujeme za vhodné rozčleniť tento indikátor na dva:

- *„Organizácia sa snaží vytvárať vhodné podmienky pre participáciu detí a mladých ľudí bez rozdielu ich odlišností (napr. fyzická, mentálna, kultúrna, náboženská, so špeciálnymi potrebami).“* – Túto formuláciu navrhujeme zaradiť medzi indikátory strednej úrovne.
- *„Práca s deťmi a mládežou je inkluzívna, organizácia vytvára vhodné podmienky pre participáciu detí a mladých ľudí bez rozdielu ich odlišností (napr. fyzická, mentálna, kultúrna, náboženská, so špeciálnymi potrebami).“* – Túto formuláciu navrhujeme zaradiť medzi indikátory vyššej úrovne.

Celkovo konštatujeme, že zapojené mládežnícke organizácie pracujú s deťmi a mladými ľuďmi na vysokej úrovni – poskytujú všestranný holistický rozvoj svojim členom, aktivity prebiehajú v inkluzívnom, podporujúcom, rešpektujúcom a priateľskom prostredí, deti a mladí ľudia ovplyvňujú organizáciu a jej činnosť.

dosiahnuté hodnotenie	počet organizácií
100 %	4
97,2 %	1
91,6 %	1

3. 6. Bezpečné prostredie

V rámci tematického celku **Bezpečné prostredie** organizácie síce celkovo nedosiahli najlepší číselný výsledok, avšak základnú úroveň všetky organizácie naplnili na 100 %. Relatívne nízke percentuálne hodnotenie tejto oblasti je dôsledkom toho, že vyššiu úroveň nenaplnila ani jedna organizácia:

- *„Organizácia má vytvorený systém ohlasovania podozrenia, že deti alebo mladí ľudia sú ohrození rizikom fyzického, psychického alebo sexuálneho zneužívania alebo zanedbávaním.“*

Pri externom hodnotení sme zistili, že aj napriek tomu, že organizácie nemajú vytvorený systém na ohlasovanie podozrenia, že deti alebo mladí ľudia sú ohrození rizikom fyzického, psychického alebo sexuálneho zneužívania alebo zanedbávaním, dobrovoľníci a pracovníci s deťmi a mládežou vedia ako postupovať v takom prípade a na koho sa obrátiť. Na základe tohto zistenia považujeme za vhodné nástroj doplniť o indikátor strednej úrovne:

- *„Dobrovoľníci a pracovníci s deťmi a mládežou vedia ako postupovať v prípade podozrenia, že deti alebo mladí ľudia sú ohrození rizikom fyzického, psychického alebo sexuálneho zneužívania alebo zanedbávaním.“*

Štyri organizácie nenaplnili indikátor strednej úrovne a pre jednu organizáciu je tento indikátor irelevantný:

- *„Organizácia má vnútorné predpisy týkajúce sa pravidiel správania sa vedúcich, detí a mládeže (šikana, verbálne napádanie, sexuálne a fyzické obťažovanie, tresty).“*

Dve organizácie nenaplnili indikátor strednej úrovne a pre jednu organizáciu je tento indikátor irelevantný:

- *„Skupina má stanovené pravidlá, na ktorých sa spoločne dohodla, kladie sa dôraz na ich dodržiavanie. Sankcie za nedodržanie pravidiel sú všetkým známe a uplatňované. Pravidlá a sankcie sú stanovené s ohľadom na vek skupiny.“*

Pre dve organizácie je indikátor základnej úrovne irelevantný:

- *„Tresty používané v organizácii neponižujú dôstojnosť jednotlivca.“*

Dôvodom nenaplnenia a irelevantnosti posledných dvoch spomenutých indikátorov je vyhýbanie sa trestom alebo ich úplné nepoužívanie v mládežníckych organizáciách.

dosiahnuté hodnotenie	počet organizácií
66,6 %	1
50 %	3
33,3 %	2

3. 7. Finančný manažment

Podobne ako v oblasti Program, výchova, vzdelávanie a rozvoj členov, aj v prípade tematického celku Finančný manažment sledujeme najväčšie členenie naplnenia indikátorov.

Dve organizácie nenaplnili indikátory strednej úrovne:

- „Organizácia poskytuje relevantné školenia v oblasti financií a hospodárenia nižším organizačným zložkám, zamestnancom a/alebo dobrovoľníkom.“
- „Organizácia má zadefinovanú finančnú politiku a plán finančného rozvoja.“

Jedna organizácia nenaplnila, jedna organizácia čiastočne naplnila a pre jednu organizáciu je irelevantný ďalší indikátor strednej úrovne:

- „Organizácia má adekvátne poistenie ľudí a majetku.“

Štyri organizácie nenaplnili indikátor vyššej úrovne:

- „Organizácia má stanovené pravidlá sponzorstva a fundraisingu (etické princípy).“

Dve organizácie nenaplnili, jedna organizácia čiastočne naplnila a pre jednu organizáciu je irelevantný ďalší indikátor vyššej úrovne:

- „Organizácia pravidelne uskutočňuje externý finančný audit.“

Mládežnícke organizácie nie sú povinné uskutočňovať externý finančný audit ak nevykonávajú činnosť, ktorá si ho vyžaduje. Domnievame sa, že tento indikátor môže byť irelevantný pre väčšinu organizácií pracujúcich s deťmi a mládežou.

dosiahnuté hodnotenie	počet organizácií
100 %	1
91,6 %	1
83,3 %	1
69,43 %	1
66,6 %	1
50 %	1

3. 8. PR a komunikácia

V oblasti PR a komunikácia sa organizácie snažia „držať krok“ s najnovšími technickými vymoženosťami.

Jedna organizácia nenaplnila indikátor základnej úrovne:

- „Organizácia má stanovené pravidlá etického používania fotografií a audiovizuálneho materiálu pri komunikácii a uplatňuje ich.“

Jedna organizácia nenaplnila indikátor strednej úrovne:

- „Organizácia vydáva vlastný časopis alebo novinky zasiela prostredníctvom newslettera.“

Jedna organizácia nenaplnila a jedna čiastočne naplnila indikátor strednej úrovne:

- „Organizácia vydáva propagačné a informačné materiály o svojej činnosti a/alebo ako sa stať členom alebo ako sa zapojiť do jej činnosti.“

Dve organizácie nenaplnili indikátor vyššej úrovne:

- „Organizácia vzdeláva nových členov, dobrovoľníkov a pracovníkov venujúcich sa komunikácii a PR o spôsobe komunikácie organizácie.“

Dve organizácie nenaplnili a jedna čiastočne naplnila indikátor vyššej úrovne:

- „Organizácia má zamestnanca zodpovedného za PR a komunikáciu organizácie.“

Mládežnícke organizácie často nemajú zamestnanca výhradne pre oblasť na PR a komunikácie. Tejto oblasti sa buď venuje zamestnanec, ktorý sa venuje aj iným úlohám, dobrovoľníci alebo propagáciu a komunikáciu v rámci jednotlivých projektov majú na starosti rôzni ľudia.

dosiahnuté hodnotenie	počet organizácií
100 %	1
88,86 %	2
77,76 %	2
69,43 %	1

4. ZÁVERY A ODPORÚČANIA

Cieľom štúdie bolo vyvinúť nástroj na identifikáciu a implementáciu opatrení zvyšujúcich kvalitu práce s deťmi a mládežou, zbierať dôkazy o systémoch kvality práce s deťmi a mládežou v mládežníckych organizáciách. Celkovo je možné konštatovať, že sa nám stanovené ciele podarilo naplniť.

Z metodologického hľadiska sme štúdiu uskutočnili využitím kvantitatívnych (nástroj) a kvalitatívnych (konzultácia v mládežníckej organizácii) prístupov. Nástroj na posudzovanie kvality práce s deťmi a mládežou sme koncipovali tak, aby bol využiteľný v širokom spektre mládežníckych organizácií – nezávisle od veľkosti členskej základne, zamerania činnosti či miesta pôsobenia organizácie. Nástroj bol otestovaný v organizáciách s viac ako 1000-člennou základňou s výnimkou organizácie YMCA na Slovensku, ktorá mala 957 členov. Preto nemáme dostatok dôkazov na to, aby sme boli schopní posúdiť či je nástroj aplikovateľný v menších mládežníckych organizáciách s niekoľko sto člennou základňou.

Za pozitívne zistenie považujeme, že zapojené mládežnícke organizácie celkovo dosahujú vysokú mieru naplnenia indikátorov kvality práce s deťmi a mladými ľuďmi. Na základe spätnej väzby konštatujeme, že nástroj na posudzovanie kvality práce s deťmi a mládežou je vhodným prostriedkom na poskytnutie spätnej väzby a podnetov na ďalší rozvoj pre mládežnícke organizácie.

Najväčšou výzvou, s ktorou sme sa stretli počas tejto štúdie bolo vyhodnocovanie výstupov z nástroja, resp. kvantifikácia týchto zistení. Číselné výsledky nereflektujú jedinečnosť organizácií a navádzajú k ich komparácii, pričom nemusia adekvátne odzrkadliť reálny stav v organizácii.

Touto štúdiou a výstupmi z nej máme záujem prispieť k diskusii o systémoch a štandardoch kvality práce s deťmi a mládežou v záujme väčšej podpory vytvárania podnetného prostredia pre zapájanie sa detí a mladých ľudí do aktivít mládežníckych organizácií. Výstupy z tejto štúdie považujeme za príspevok pre ďalšiu diskusiu o spôsobe financovania práce s deťmi a mládežou v rámci inštitucionálnej podpory zo štátnych prostriedkov.